

мних і відсталих територій, загостренням міжрегіональної соціально-політичної напруженості, робить актуальним питання вивчення досвіду регіональної політики країн ЄС і можливостей застосування кращих європейських практик для формування власної національної регіональної політики в країні.

Перелік посилань:

1. Уварова Е. В. *Эволюция региональной политики в ЕС: механизмы и результаты* / Е. В. Уварова, А. В. Тягнибеда, Л. Я. Савощенко // *Вестник НГУ. – Серия: Социально-экономические науки. – 2010. – Т. 10. – Вып. 4. – С. 137-154.*
2. Яровой Г. *Европейский Союз для регионов: что можно и нужно знать российским регионам о ЕС* / Г. Яровой, В. Белокурова. – СПб. : Норма, 2012. – 369 с.
3. Гусейнов А. Г. *Формирование региональной политики на уровне ЕС* / А. Г. Гусейнов // *Фундаментальные исследования. – 2014. – № 8. – С. 133-140.*
4. Мельник А. *Региональная политика ЕС и Украины в условиях углубления противоречий глобализации* / Мельник А., Адамик В. // *Журнал европейской экономики. – 2013. – Т. 12 (1). – С. 63-85.*

АНАЛІЗ СУЧАСНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ

С.В. Бестужева, канд. екон. наук, доцент

О.М. Котиш, канд. екон. наук, доцент

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Реалізація європейського інтеграційного вектору зовнішньоекономічної політики України зокрема вимагає нових підходів та цілісної стратегічної програми якісного удосконалення як товарної, так і географічної структури експорту, а також державних заходів його підтримки і стимулювання. Тому актуальним завданням залишається визначення основних напрямків та конкретних перспективних заходів у сфері сприяння ефективній реалізації експортного потенціалу України.

Розвиток експортного потенціалу – пріоритетна складова зовнішньоекономічного розвитку країни, її основою є формування конкурентних переваг галузей національної економіки. Україна має значні природні переваги: достатнє число робочої сили, вигідне географічне положення, багаті природні ресурси, але це тільки можливі потенційні переваги, які ще потрібно розвивати і реалізовувати. В умовах, неефективного використання природних ресурсів і конкурентних переваг, якими володіє Україна, стає очевидною необхідність дослідження проблем реалізації вітчизняної політики стимулювання експорту, розвитку і реалізації експортного потенціалу [1].

Аналіз динаміки експорту та імпорту України показав, що обсяги експорту у 2017 році склали 43266,58 млн. дол., а імпорту – 49598,48 млн. дол. Відповідно негативне сальдо зовнішньої торгівлі товарами складало 6331,9 млн. дол. При цьому темпи приросту експорту у 2017 році порівняно з 2016 роком склали 19 %, а імпорту – 26,4 %. Коефіцієнт покриття експорту імпортом у 2017 році склав 0,872, а у 2016 р. – 0,926, у 2015 р. – 101,63. Наведена динаміка свідчить про збільшення обсягів зовнішньоторговельних операцій України у 2017 році після двох років значного їх скорочення, що обумовлено впровадженням і дію угоди про зону вільної торгівлі з країнами Європейського Союзу та спробами вітчизняних підприємств адаптуватись до нових умов за рахунок диверсифікації експортно-імпоротної діяльності.

Отже, у сучасних умовах вирішення проблеми розвитку й ефективної реалізації можливостей експортного потенціалу України залежить не тільки від економічної ситуації в країні, але і тісно пов'язано зі змінами, що відбуваються в світогосподарському середовищі. Дослідити сильні та слабкі сторони української економіки, можливості та загрози, з якими може зіштовхнутися Україна в процесі формування конкурентних переваг для реалізації експортного потенціалу можливо з допомогою SWOT-аналізу [2, с. 159]. У таблиці 1 наведена розроблена авторами на основі результатів аналітичного дослідження сучасного розвитку експортної сфери матриця SWOT-аналізу експортного потенціалу України.

Позитивні і слабкі сторони України при дослідженні експортного потенціалу, які були позначені в ході проведеного аналізу, дають можливість спланувати необхідні зміни, слабкі сторони країни необхідно по можливості мінімізувати, базуючись насамперед на наявних сильних сторонах. Підтримка та посилення сильних сторін дозволить не тільки збільшити експортний потенціал України, а й реалізувати конкурентні переваги на світовому ринку, а отже і дозволить збільшити експорт. На основі SWOT-аналізу експортного потенціалу, можна сказати, що на сучасному етапі формуються конкурентні переваги України у світовому господарстві, які впливають на позицію країни у міжнародній торгівлі товарами та послугами. В той же час, існують реальні загрози, що можуть завадити розвитку

національного виробництва та реалізації експортного потенціалу, які вже зараз серйозно страждають від конкуренції багатьох товарів, що надходять по імпорту.

Таблиця 1

Матриця SWOT-аналізу сучасної політики розвитку експортного потенціалу України

Зовнішнє середовище	МОЖЛИВОСТІ	ЗАГРОЗИ
Внутрішнє середовище	Збільшення місткості зовнішніх ринків збуту Збільшення обсягу іноземних інвестицій в економіку України Лібералізація міжнародної торговельної сфери Участь України в міжнародних коопераційних проектах Зниження податкового навантаження на вітчизняний експорт Стабілізація курсу гривні Розширення міжнародного науково-технічного співробітництва	Загострення конкуренції на українському ринку Насичення українського ринку імпортованими товарами з високими споживчими якостями Посилення державного впливу на зовнішньоторговельну сферу в країнах-імпортерах Збільшення торгових санкцій проти України Висока волатильність цін на світових ринках сировини Посилення податкового тиску на експортну сферу
СИЛЬНІ СТОРОНИ Диверсифікована товарна та географічна структури експорту Висококваліфіковані трудові ресурси Високий науковий потенціал Розвинута освітня інфраструктура Низька собівартість експортної продукції	Переміщення виробництв з країн ЄС до України Можливість збільшення ефекту масштабу і активізація інноваційної діяльності через посилення кооперації Можливість впровадження в європейську ланцюжок виробництва і поставок.	Збільшення частки державних витрат на фінансування НДДКР Активізація державної підтримки міжнародних освітніх програм Підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції Стимулювання відновлення діяльності технопарків і бізнес-інкубаторів в Україні
СЛАБКІ СТОРОНИ Сировинний характер експорту Невідповідність національних стандартів європейським та міжнародним Завуальованість і мінливість умов ведення бізнесу Відсутність фінансових інструментів сприяння нарощуванню експортного потенціалу країни	Розробка та впровадження ефективного нагляду за безпекою продукції, відповідно до практики ЄС Збільшення фінансування спільних наукових проектів Реформування регуляторної політики, в тому числі, технічних стандартів відповідно до правил і принципів ЄС	Доступ до нових технологій за рахунок зменшення протекціоністських заходів Збільшення частки високотехнічної продукції в структурі експорту

Отже, Україна має значний потенціал у розвитку експорту, які ґрунтуються на конкурентних перевагах, якими володіє країна. Завдяки використанню сильних сторін і можливостей, які надає зовнішнє середовище, Україна може стати частиною світової ланцюжка виробництва і поставок. Ця мета може бути досягнута шляхом залучення фінансів в економіку України, розширення виробництва, в тому числі, збільшення частки високотехнологічного експорту, лібералізації міжнародної торгівлі, а також реформування регуляторної політики, відповідно до світової практики, в тому числі, відповідних технічних стандартів, які відібраються на безпеці української продукції і конкурентоспроможності на міжнародному ринку.

Перелік посилань:

1. Бестужева С. В. Міжнародна економічна діяльність України : навч. посіб. / С. В. Бестужева. – Харків : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 268 с.
2. Глухов В.В. Менеджмент : учебник для вузов. 3-е изд. / В. В. Глухов. – СПб. : Питер, 2008. – 608 с.